

Javne finansije

L8

Porez na prihode

Porez na dobit preduzeća

Porez na potrošnju

Porez na prihode- Porez na dobit preduzeća

- **Porez na dobit preduzeća**
- Poreski obveznik poreza na dobit preduzeća je preduzeće organizovano u jednom od sledećih oblika:
 - akcionarsko društvo;
 - društvo sa ograničenom odgovornošću;
 - ortačko društvo;
 - komanditno društvo;
 - društveno preduzeće;
 - javno preduzeće;
 - druga pravna forma društva, odnosno preduzeća u skladu sa posebnim propisima.
- Poreski obveznik je i zadruga koja ostvaruje prihode prodajom proizvoda na tržištu ili vršenjem usluga uz naknadu.
- Stopa poreza na dobit pravnih lica je proporcionalna i jednoobrazna i iznosi 10%.

Poreski obveznik i poreska osnovica

- Pravni osnov – Zakon o porezu na dobit pravnih lica
- Poreski obveznik:
 - Rezidenti - za dobit ostvaren u Republici i u inostranstvu
 - Nerezidenti - za dobit ostvarenu u Republici
- Poreska osnovica je oporeziva dobit
 - Dobit (gubitak) iz bilansa uspeha
OPOREZIVA DOBIT korekcije prihoda i rashoda
 - Korekcija prihoda i rashoda se vrši kroz poreski bilans
- Osnovica za plaćanje se računa kada se od ukupnog godišnjeg prihoda oduzmu rashodi.
- Neke rashode, poput troškova materijala, nabavne vrednosti robe, [zarada](#) zaposlenih i dažbina koje su plaćene državi, mogu se uračunati u iznos koji je stvarno plaćen. Za druge je maksimalan iznos ograničen na određeni procenat od ukupnog prihoda, na primer, za [reklamiranje](#) (do pet odsto) ili ulaganje u kulturu (3,5 odsto).

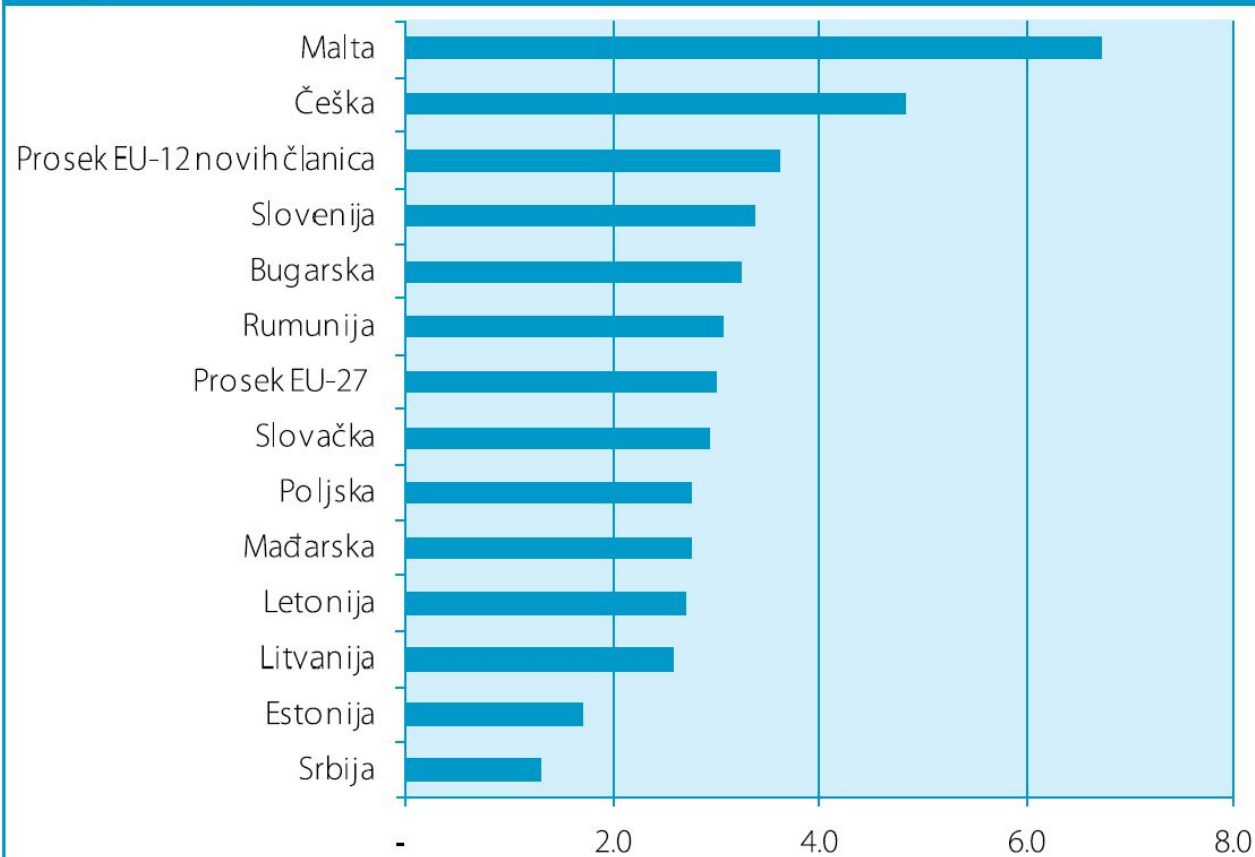
Važnije korekcije prihoda

- Prihodi od prodaje robe i usluga i datih kredita povezanim licima se vrednuju po tržišnim uslovima (minimum)
- Prihod od dividendi i udela ostvaren između rezidenata ne ulazi u osnovicu
- Prosečna, neponderisana stopa poreza na dobit u zemljama OECD snižena sa 47%, koliko je iznosila 1981. godine, na 40% 1994. godine, tj. na 27,6% u 2007. godini.

- I pored činjenice da su zakonske poreske stope u zemljama OECD u poslednje tri decenije gotovo prepolovljene, to za rezultat nije imalo i pad poreskih prihoda (kao % BDP-a) po ovom osnovu.
- Iako je učešće prihoda od poreza na dobit u BDP-u razvijenih zemalja i zemalja u tranziciji blago raslo, njegov bilansni značaj je i dalje skroman.
- Primera radi u 27 zemalja Evropske unije svega 7,5% ukupnih poreskih prihoda se ubira po osnovu poreza na dobit (u Srbiji oko 3%), tako da se u većini ovih zemalja prihod od poreza na dobit prema svom bilansnom značaju svrstava iza poreza na dohodak građana, socijalnih doprinosa, PDV i akciza.

- Srbija ima najnižu poresku stopu na dobit preduzeća u Evropi: 10%. Osobe bez stalnog prebivališta u zemlji plaćaju porez samo na prihode ostvarene u Srbiji.
- Poreske stope na dobit preduzeća (%)
 - Srbija 10
 - Bugarska 15
 - Rumunija 16
 - Mađarska 16
 - Poljska 19
 - Hrvatska 20

Grafikon 1. Prihodi od poreza na dobit preduzeća u novim članicama EU i Srbiji (% BDP-a)

Izvor: Obrada autora na osnovu "Taxation Trends in the European Union, 2009"

Poreska stopa

- Zakonska (nominalna) poreska stopa u Srbiji iznosi 10%
 - Efektivna stopa zbog olakšica iznosi oko 5-6%
 - Prosečna stopa poreza na dobit u EU iznosi 24,5%
 - Od zemalja slične veličine samo Bugarska ima istu poresku stopu, dok nižu stopu ima samo Crna Gora (9%)

Tabela 1. Srbija: javni prihodi - ostvarenje i projekcije (% BDP-a)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013-2018
Javni prihodi	42.9	43.8	42.4	41.1	38.8	38.0	38.5	38.8	38.8
Porez na dohodak	5.6	6.0	4.9	4.9	4.9	4.7	4.8	4.9	4.9
Porez na dobit	0.6	0.9	1.3	1.4	1.0	1	1.2	1.4	1.5
PDV	12.8	11.4	11.2	10.8	9.9	9.8	9.7	9.6	9.5
Akcize	4.2	4.4	4.2	3.9	4.3	4.4	4.6	4.8	5
Carine	2.3	2.3	2.4	2.3	1.5	1.3	1.1	0.9	0.7
Ostali porezi	1.4	1.5	1.4	1.3	1.3	1.2	1.2	1.2	1.2
Doprinosi	10.8	11.7	11.4	11.2	11.2	11	11.1	11.2	11.2
Neporeski i ostali	4.9	5.5	5.3	5.2	4.6	4.6	4.8	4.8	4.8

Izvor: Ministarstvo finansija za period 2005-2008, a za period 2009-2018 procene i projekcije autora.

Reforme sistema poreza na dobit preduzeća u Srbiji

- Zaključak je da bi reforma sistema poreza na dobit u Srbiji trebalo da bude fokusirana na: zamenu postojećeg heterogenog i složenog sistema poreskih olakšica jedinstvenim sistemom investicionog poreskog kredita
 - Suština promena sprovedenih od 2001. godine u domenu oporezivanja dobiti preduzeća svodi se na značajno redukovanje poreske stope (sa 20% na 14% u 2003. godini, 12,33% u 2004. godini i konačno 10% od 2005. godine) i širenje broja poreskih olakšica.

- Osnovni cilj pomenutih promena ogledao se u privlačenje stranih direktnih investicija kroz agresivnu poresku konkurenciju.
- Iako je u periodu od 2003. do 2005. godine Srbija bila pionir u regionu kada je reč o snižavanju stope poreza na dobit, te mere nisu rezultirale očekivanim odgovorom stranih investitora.

Porez na potrošnju-porez na promet roba i usluga

- **Porez na promet** je posredni porez. Posrednost se ostvaruje prevaljivanjem poreza na krajnjeg korisnika. Porez na promet može biti opšti i pojedinačni.
 - **Opšti porez na promet:**
 - Svefazni (višefazni) u bruto:
 - Negativno: kumulativno oporezivanje, nemoguće je odrediti tačan broj prometnih faza
 - Pozitivno: jednostavno se utvrđena poreska osnovica i poreska obaveza, niži iznos poreskih stopa,
 - Svefazni u neto varijanti:
 - Porezi i usluge se oporezuju u svim fazama, ali tako da porez plaćen u jednoj fazi ne ulazi u poresku osnovicu u sledećoj fazi oporezivanja
 - Jednofazni – porez se može plaćati u proizvodnji, u trgovini na veliko ili malo. Jednostavan je, selektivan i lako se kontroliše